2. Τό ἄρθρο 10, παράγραφος 1, τοῦ κανονισμοῦ 3 ἔχει τήν ἔννοια ὅτι δέν ἐπιτρέπεται στόν ἀσφαλιστικό φορέα τοῦ ἁρμοδίου Κράτους μέλους νά ἐφαρμόσει ἐπί τῶν παροχῶν λόγω ἀναπηρίας τήν ἀρχή τῆς ἐδαφικότητος.

Στήν ὑπόθεση 92/81,

πού ἔχει ὡς ἀντικείμενο αἴτηση τοῦ Cour de Cassation τοῦ Βελγίου πρός τό Δικαστήριο, κατ' ἐφαρμογή τοῦ ἄρθρου 177 τῆς συνθήκης ΕΟΚ, μέ τήν ὁποία ζητεῖται στό πλαίσιο τῆς διαφορᾶς πού ἐκκρεμεῖ ἐνώπιον τοῦ αἰτοῦντος δικαστηρίου μεταξύ

ANTONIA CAMERA, ΣΥΖΥΓΟΥ CARACCIOLO, κατοίκου Arasi (Reggio Calabria, Ἰταλία), 22, via San Nicola, ἀναιρεσειούσης,

καί

1) INSTITUT NATIONAL D'ASSURANCE MALADIE-INVALIDITÉ, ἑδρεύοντος στίς Βρυξέλλες, avenue de Tervuren 211, ἀναιρεσιβλήτου,

2) UNION NATIONALE DES MUTUALITÉS SOCIALISTES, ἑδρευούσης στίς Βρυξέλλες, rue Saint-Jean 32-38, ἀναιρεσιβλήτου,

ἡ ἔκδοση προδικαστικῆς ἀποφάσεως ὡς πρός τήν ἑρμηνεία τῶν κανονισμῶν 3/1958 τοῦ Συμβουλίου, τῆς 25ης Σεπτεμβρίου 1958, περί κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως τῶν διακινουμένων ἐργαζομένων καί 4/1958 τοῦ Συμβουλίου, τῆς 3ης Δεκεμβρίου 1958, περί καθορισμοῦ τοῦ τρόπου ἐφαρμογῆς καί συμπληρώσεως τῶν διατάξεων τοῦ κανονισμοῦ 3/58,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμῆμα)

συγκείμενο ἀπό τούς O. Due, πρόεδρο τμήματος, A. Χλωρό καί F. Grévisse, δικαστές,

γενικός εἰσαγγελεύς: P. VerLoren van Themaat
γραμματεύς: J. A. Pompe, βοηθός γραμματεύς

ἐκδίδει τήν ἀκόλουθη

ΑΠΟΦΑΣΗ

Περιστατικά

Τά πραγματικά περιστατικά τῆς ὑποθέσεως, ἡ ἐξέλιξη τῆς διαδικασίας καί οἱ παρατηρήσεις πού κατετέθησαν δυνάμει τοῦ ἄρθρου 20 τοῦ Ὀργανισμοῦ τοῦ Δικαστηρίου τῆς ΕΟΚ ἔχουν συνοπτικῶς ὡς ἑξῆς:

I — Πραγματικά περιστατικά καί ἔγγραφη διαδικασία

Ἡ A. Camera εἰργάσθη κατά τήν διάρκεια τῶν ἐτῶν 1964 καί 1965 στό Βέλγιο. Στίς 12 Ἰουλίου 1965 ἐκρίθη ἀνίκανη νά συνεχίσει τήν ἐργασία της καί τῆς παρεσχέθη τό πρῶτο ἀποζημίωση λόγω ἀνικανότητος.

Κατ' αἴτησή της ὁ ἰατρός-σύμβουλος τοῦ ἀσφαλιστικοῦ της φορέως τῆς παρέσχε τήν ἔγκριση νά παραμείνει στήν Ἰταλία ἀπό 15 Νοεμβρίου 1965 μέχρι 14 Δεκεμβρίου 1965.

Κληθεῖσα κατόπιν ἀπό τόν ἀσφαλιστικό της φορέα γιά νά ὑποβληθεῖ σέ ἰατρική ἐξέταση στίς 30 Δεκεμβρίου 1965 δέν ἐνεφανίσθη καί ἐγνωστοποίησε στόν φορέα αὐτό ὅτι ἐκρίθη στίς 5 Ἰανουαρίου 1966 θεραπευθεῖσα ἀπό τό ἁρμόδιο ἰταλικό ἵδρυμα ἀσφαλίσεως κατ' ἀσθενείας δυνάμει τῆς βελγο-ιταλικῆς διοικητικῆς συμφωνίας τοῦ 1950. Ἡ ἐνδιαφερομένη ταυτοχρόνως ἐζήτησε ἀπό τόν βελγικό ἀσφαλιστικό φορέα νά τῆς χορηγήσει τό ἔντυπο F 37 γιά νά τύχει στήν Ἰταλία τῶν ὑγειονομικῶν παροχῶν δυνάμει τοῦ ἄρθρου 22, παράγραφος 3, τοῦ κανονισμοῦ 4. Ἔκτοτε δέν τῆς ἐχορηγήθησαν ἀποζημιώσεις.

Ἡ Camera ἀμφισβήτησε τότε τήν ἐγκυρότητα τῆς κοινοποιήσεως τῆς ἀποφάσεως, ἡ ὁποία ἔθετε τέλος στήν καταβολή τῶν ἐν λόγω ἀποζημιώσεων καί ἰσχυρίσθη ὅτι ἐν πάση περιπτώσει ἡ κοινοποίηση δέν τῆς ὑπεδείκνυε τά ἔνδικα μέσα, τά ὁποῖα ὑπῆρχαν στήν διάθεσή της. Ἰσχυρίσθη ἐπίσης ὅτι δέν ἦταν σέ θέση νά ἀρχίσει ἐκ νέου νά ἐργάζεται.

Στίς 31 Ἰανουαρίου 1966 ὑπέβαλε στό ἰταλικό Istituto nazionale della previdenza sociale (INPS) αἴτηση χορηγήσεως συντάξεως ἀναπηρίας, ἡ ὁποία διεβιβάσθη στό βελγικό Institut national d'assurance maladie-invalidité (INAMI) συμφώνως πρός τούς κανονισμούς 3 καί 4.

Ἀκολούθως ἡ Camera ἐκρίθη ἀπό τό ὑγειονομικό συμβούλιο ἀναπηρίας (CMI) ἀνάπηρη κατά τήν ἔννοια τῆς βελγικῆς νομοθεσίας (ἄρθρο 56, παράγραφος 1, τοῦ νόμου τῆς 9. 8. 1963).

Ὅμως, ἡ αἴτηση χορηγήσεως συντάξεως ἀναπηρίας τῆς Camera τή ὁποία ὑπέβαλε στίς 31 Ἰανουαρίου 1966 ἀπερρίφθη μέ ἀπόφαση τοῦ INAMI, τῆς 12ης Μαΐου 1969, μέ τήν αἰτιολογία ὅτι ὡς ἠσφαλισμένη στό Βέλγιο δέν εἶχε διεκδικήσει τό δικαίωμά της ἐπί τῶν παροχῶν εἰς χρῆμα τῆς ἀσφαλίσεως κατ' ἀσθενείας.

Ἡ προσφυγή τῆς Camera ἐνώπιον τοῦ Tribunal du travail τῶν Βρυξελλῶν, ἡ ὁποία ἐσκόπει τήν ἀνάκληση τῆς ἀνωτέρω ἀποφάσεως INAMI καθώς καί τή χορήγηση συντάξεως ἀναπηρίας στό πλαίσιο τῆς κοινοτικῆς

ρυθμίσεως, άπερρίφθη στίς 7 Μαΐου 1976. Άπερρίφθη έπίσης καί ή ἔφεσή της μέ ἀπόφαση τοῦ Cour du travail τῶν Βρυξελλῶν, τῆς 24ης Νοεμβρίου 1977.

Τό Cour du travail ἀπεφάνθη ὅτι ἡ Camera, ἐπειδή ἀπεκλείσθη ἀπό τήν παροχή τῆς ἀσφαλίσεως κατ' ἀσθενείας καί ἀναπηρίας ἀπό τῆς 6ης Ἰανουαρίου 1966 δέν ὑπήγετο πλέον σέ μία ἀπό τίς περιπτώσεις πού ἀναφέρονται στήν διοικητική συμφωνία τῆς 20ῆς Οκτωβρίου 1950. Οἱ διατάξεις τῆς πράξεως αὐτῆς, οἱ ὁποῖες ρυθμίζουν κυρίως τόν τρόπο ἀναγνωρίσεως τῆς ἀνικανότητος παραμένουν ἐν ἰσχύι μεταξύ Ἰταλίας καί Βελγίου δυνάμει τοῦ ἄρθρου 6, παράγραφοι 1 καί 2, τοῦ κανονισμοῦ 4. Κατά συνέπεια, ἡ Camera ὑπήγετο ἀποκλειστικά στή βελγική νομοθεσία, σύμφωνα μέ τήν ὁποία ὁ ἐνδιαφερόμενος ὑποχρεοῦται νά δηλώσει νέα ἐνδεχομένη ἀνικανότητα στόν ἰατρόσύμβουλο τοῦ βελγικοῦ ἀσφαλιστικοῦ του φορέως. Ὅμως ἡ προσφεύγουσα μέ τήν ὑποβολή τῆς αἰτήσεώς της στόν ἰταλικό φορέα δέν προσέφυγε στίς διαδικασίες πού προβλέπονται ἀπό τήν βελγική νομοθεσία. Ἐξ ἄλλου τό Cour du travail ἔκρινε ὅτι ἐν πάση περιπτώσει τό ἄρθρο 70, παράγραφος 1, τοῦ νόμου τῆς 9ης Αὐγούστου 1963, καθιερώνοντας τήν ἀρχή τῆς ἐδαφικότητος ἀντιτίθεται στήν χορήγηση ἀσφαλιστικῶν παροχῶν κατά τῶν κινδύνων ἀσθενείας,

«ὅταν ὁ δικαιοῦχος δέν εὑρίσκεται πράγματι ἐπί τῆς βελγικῆς ἐπικρατείας κατά τόν χρόνο κατά τόν ὁποῖο ζητεῖ τήν καταβολή τῶν παροχῶν ἤ ὅταν οἱ παροχές κατά τῶν κινδύνων ἀσθενείας κατεβλήθησαν ἐκτός τῆς ἐπικρατείας».

Ἐπί αἰτήσεως ἀναιρέσεως, τό Cour de Cassation, πρίν ἀποφανθεῖ ἐπί τῶν δύο κυρίων λόγων, τῶν ὁποίων ἐπελήφθη καί οἱ ὁποῖοι συνίστανται στό ὅτι ὑπεστήριζε (α) ὅτι τό ἄρθρο 10, παράγραφος 1, τοῦ κανονισμοῦ 3 ἀντιτίθεται στήν ἐφαρμογή τῆς ἀρχῆς τῆς ἐδαφικότητος καί (6) ὅτι τό ἄρθρο 83 τοῦ κανονισμοῦ 4 κατέστησε ἀνεφάρμοστη τήν βελγο-ἰταλική διοικητική συμφωνία, ἔθεσε στό Δικαστήριο τά ἑξῆς τρία ἐρωτήματα:

«1. Στήν περίπτωση ἐργαζομένου, ὁ ὁποῖος σέ ἕνα Κράτος μέλος τῆς Εὐρωπαϊκῆς Κοινότητος ἔτυχε παροχῶν σέ χρῆμα λόγω ἀσφαλίσεως κατά ἀσθενείας καί ἀναπηρίας καί στόν ὁποῖο ἐδόθη ἤ ἔγκριση νά παραμείνει σέ ἄλλο Κράτος μέλος γιά νά ὑποβληθεῖ σέ θεραπεία, διέμεινε δέ σ' αὐτό τό ἄλλο κράτος μετά τήν λήξη τῆς καθορισμένης προθεσμίας καί μάλιστα ὑπό ἀντικανονικές συνθῆκες ἐξ ἐπόψεως νομοθεσίας τοῦ πρώτου κράτους καί ἐξ ἐπόψεως μιᾶς διοικητικῆς συμφωνίας μεταξύ τῶν δύο κρατῶν, ἡ ὁποία ἐξακολούθησε νά ἰσχύει δυνάμει τῶν κανονισμῶν 3 καί 4 περί κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως τῶν διακινουμένων ἐργαζομένων, πρέπει τό ἄρθρο 83 τοῦ ἀνωτέρω κανονισμοῦ 4 νά ἑρμηνευθεῖ ὑπό τήν ἔννοια ὅτι ἡ διάταξη αὐτή καθορίζει ὄχι μόνο τήν ἡμερομηνία κατά τήν ὁποία θεωρεῖται ὅτι ἔγινε μία δήλωση ἤ προσφυγή πρός τήν ἁρμόδια νά ἐπιληφθεῖ ἀρχή, ὄργανο ἤ φορέα, ἀλλά καί τό νομότυπο τῆς αἰτήσεως, ὅταν αὐτή ἀπευθύνεται σέ ἀρχή, ὄργανο ἤ φορέα Κράτους μέλους διαφορετικοῦ ἀπό τό κράτος τοῦ ὁποίου ἡ ἀρχή τό ὄργανο ἤ ὁ φορέας εἶναι ἁρμόδιοι νά ἐπιληφθοῦν;

2. Σέ περίπτωση καταφατικῆς ἀπαντήσεως στό πρῶτο ἐρώτημα, πρέπει ἡ διάταξη αὐτή νά ἑρμηνευθεῖ ὑπό τήν ἔννοια ὅτι πρέπει νά θεωρηθεῖ ἔγκυρη ἡ αἴτηση πού ὑπεβλήθη ὅπως ἐξετέθη

ἀμέσως ἀνωτέρω, ἄν καί ὁ αἰτῶν, σύμφωνα μέ τήν νομοθεσία τοῦ κράτους τῆς ἁρμοδίας ἀρχῆς διέμενε κατά ἀντικανονικό τρόπο στό ἄλλο κράτος;

3. Στήν ἴδια περίπτωση ἀντίκεινται οἱ διατάξεις τοῦ ἄρθρου 10, παράγραφος 1, τοῦ κανονισμοῦ 3 περί κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως τῶν διακινουμένων ἐργαζομένων στήν ἐφαρμογή ἐκ μέρους τοῦ ἀσφαλιστικοῦ φορέως τοῦ ἀρχικοῦ κράτους τῆς ἀρχῆς τῆς ἐδαφικότητος τῶν παροχῶν πού προβλέπει ἡ ἐθνική νομοθεσία καί στήν συγκεκριμένη περίπτωση ὁ βελγικός νόμος τῆς 9ης Αὐγούστου 1963 στό ἄρθρο 70, παράγραφος 1;»

Ἡ διάταξη περί παραπομπῆς τῆς 6ης Ἀπριλίου 1981 ἔχει ἐγγραφεῖ στό πρωτόκολλο τῆς γραμματείας τοῦ Δικαστηρίου στίς 16 Ἀπριλίου 1981.

Συμφώνως πρός τό ἄρθρο 20 τοῦ Πρωτοκόλλου περί τοῦ Ὀργανισμοῦ τοῦ Δικαστηρίου τῆς ΕΟΚ, γραπτές παρατηρήσεις κατέθεσαν στίς 29 Ἰουνίου 1981 ἡ ἀναιρεσείουσα Camera, ἐκπροσωπουμένη ἀπό τόν A. Bayart δικηγόρο παρά τῷ Cour de Cassation τοῦ Βελγίου, στίς 3 Ἰουλίου 1981 τό Institut national d'assurance maladie-invalidité, ἐκπροσωπούμενο ἀπό τόν A. Houtekier ἐπίσης δικηγόρο παρά τῷ Cour de Cassation καί στίς 24 Ἰουνίου 1981 ἡ Ἐπιτροπή τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κοινοτήτων, ἐκπροσωπουμένη ἀπό τόν Jean Amphoux, ἐπικουρούμενο ἀπό τόν G. Vandersanden, δικηγόρο Βρυξελλῶν.

Μέ διάταξη τοῦ Δικαστηρίου τῆς 26ης Ὀκτωβρίου 1981 ἡ ἐκδίκαση τῆς ὑποθέσεως ἀνετέθη στό δεύτερο τμῆμα.

Τό Δικαστήριο (δεύτερο τμῆμα), κατόπιν ἐκθέσεως τοῦ εἰσηγητοῦ δικαστοῦ καί μετ' ἀκρόαση τοῦ γενικοῦ εἰσαγγελέως, ἀπεφάσισε τήν ἔναρξη τῆς προφορικῆς διαδικασίας χωρίς προηγουμένη διεξαγωγή ἀποδείξεων.

II — Γραπτές παρατηρήσεις πού κατετέθησαν δυνάμει τοῦ ἄρθρου 20 τοῦ Πρωτοκόλλου περί τοῦ Ὀργανισμοῦ τοῦ Δικαστηρίου

1. Ἡ ἀναιρεσείουσα, στήν κυρία δίκη, Camera, ὑποστηρίζει ὅτι σύμφωνα μέ τό γράμμα τοῦ ἄρθρου 83 τοῦ κανονισμοῦ 4 καί τήν ἀπόφαση τοῦ Δικαστηρίου στήν ὑπόθεση 108/75 (Balsamo κατά INAMI), πρέπει νά δοθεῖ στό πρῶτο ἐρώτημα καταφατική ἀπάντηση.

Ὡς πρός τό δεύτερο ἐρώτημα, ἡ ἀναιρεσείουσα ἰσχυρίζεται ὅτι καμία ἐξαίρεση δέν προβλέπεται στό ἄρθρο 83 τοῦ κανονισμοῦ 4 γιά τήν περίπτωση πού ὁ ἐνδιαφερόμενος διαμένει ὑπό ἀντικανονικές συνθῆκες ἐντός Κράτους μέλους διαφόρου ἀπό τό Κράτος μέλος τῆς ἁρμοδίας ἀρχῆς. Κατά συνέπεια, ἄν ἡ ἀντικανονική ἀπουσία τοῦ ἐνδιαφερομένου δέν ἔχει δόλιο κίνητρο καί δέν ἀποτελεῖ συνέπεια ἁπλῆς ἀγνοίας τοῦ συνόλου τῶν ἐφαρμοστέων διατάξεων, ὅπως συμβαίνει ἐν προκειμένῳ, δέν εἶναι σύμφωνο πρός τό πνεῦμα τῆς κοινοτικῆς ρυθμίσεως περί κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως τῶν διακινουμένων ἐργαζομένων νά στερήσει τόν ἐνδιαφερόμενο ἀπό τό εὐεργέτημα τοῦ ἄρθρου 83 τοῦ ἀνωτέρω κανονισμοῦ.

Γιά τό τρίτο ἐρώτημα προτείνει ἐπίσης καταφατική ἀπάντηση κατ' ἀναλογία πρός τίς σκέψεις πού ἀνεπτύχθησαν στό πλαίσιο τῆς ἀπαντήσεως πού πρέπει νά δοθεῖ στό δεύτερο ἐρώτημα.

2. Τό Institut national d'assurance maladie-invalidité (INAMI), ἀναιρεσίβλητο στήν κυρία δίκη, προβαίνει μέ τίς γραπτές παρατηρήσεις του σέ ἀνάλυση τῶν ἄρθρων 83 τοῦ κανονισμοῦ 4 καί τοῦ ἄρθρου 10, παράγραφος 1, τοῦ κανονισμοῦ 3.

Ὡς πρός τό ἄρθρο 83, τό INAMI ὑποστηρίζει ὅτι δέν ἀναφέρεται στήν κανονικότητα τῆς αἰτήσεως, ἀλλά μόνον στήν ἡμερομηνία πού πρέπει νά ληφθεῖ ὑπ' ὄψη

γιά τήν ὑποβολή τῶν αἰτήσεων. Κατά συνέπεια πρέπει νά δοθεῖ ἀρνητική ἀπάντηση στό πρῶτο ἐρώτημα.

Ἐπί πλέον τό INAMI ἐπιμένει στό γεγονός ὅτι ἡ Camera λόγω τῆς ἀντικανονικότητος τῆς μεταφορᾶς τῆς διαμονῆς στήν Ἰταλία δέν ὑπήγετο σέ καμία ἀπό τίς περιπτώσεις πού προβλέπονται στήν κοινοτική ρύθμιση. Παρατηρεῖ ὅτι ἡ Camera δέν ἄρχισε ἐκ νέου νά ἐργάζεται κατόπιν τῆς ἀποφάσεως μέ τήν ὁποία ἀνεγνωρίζετο ἡ ἱκανότητά της ἀπό τόν ἰταλικό ἀσφαλιστικό φορέα INPS, πράγμα τό ὁποῖο ἔχει ὡς συνέπεια νά χάνει τήν ἰδιότητα τῆς ἀσφαλισμένης κατά τό βελγικό σύστημα καί ὅτι ἐξ ἄλλου δέν ἀπέκτησε τήν ἰδιότητα τῆς ἀσφαλισμένης κατά τό ἰταλικό σύστημα. Προσθέτει ὅτι οὐδέποτε ἐπίσης προειδοποίησε τό ταμεῖο ἀλληλασφαλίσεως περί μιᾶς ἐνδεχομένης καί νέας ἀνικανότητος πρός ἐργασία. Ἐξ ἄλλου, συνάγεται, κατά τήν ἄποψη τοῦ INAMI, ὅτι τό πεδίο ἐφαρμογῆς τό ὁποῖο ἡ ἀναιρεσείουσα θέλει νά προσδώσει στό ἄρθρο 83 τοῦ κανονισμοῦ 4 εὑρίσκεται σέ ἀντίφαση μέ τίς ἄλλες διατάξεις τῆς κοινοτικῆς ρυθμίσεως.

Ἐπί τοῦ πεδίου ἐφαρμογῆς τοῦ ἄρθρου 10, παράγραφος 1, τοῦ κανονισμοῦ 3, τό INAMI ἰσχυρίζεται ὅτι ἡ ἐφαρμογή του ἀποκλείεται σέ περίπτωση ἀσφαλίσεως κατ' ἀναπηρίας. Ὁ ὅρος «συντάξεις» δέν ἐφαρμόζεται στίς ἀσφαλιστικές παροχές κατ' ἀσθενείας. Ἐπειδή κατέστη ἀνίκανη πρός ἐργασία στίς 12 Ἰουλίου 1965, ἡ Camera δέν δύναται νά ἐπικαλεσθεῖ τίς παροχές τῆς βελγικῆς ἀσφαλίσεως κατ' ἀναπηρίας. Κατά τόν μήνα Ἰανουάριο τοῦ 1966 ἐλάμβανε τό πρῶτον ἀποζημιώσεις λόγω ἀνικανότητος καί κατά τήν ἄποψη τοῦ INAMI ἔπρεπε νά ζητήσει ἐκ νέου τήν χορήγηση τῶν ἀποζημιώσεων αὐτῶν γιά μία ἐνδεχομένη δεύτερη ἀνικανότητα πρός ἐργασία, μεταγενέστερη τῆς ἀποφάσεως μέ τήν ὁποία ἔληγε ἡ ἀνικανότης. Κατά συνέπεια, τό INAMI προτείνει νά δοθεῖ ἀρνητική ἀπάντηση στό τρίτο ἐρώτημα.

3. Ἡ Ἐπιτροπή ὑποστηρίζει στίς προκαταρκτικές παρατηρήσεις της ὅτι ἡ διαμονή τῆς Camera στήν Ἰταλία ἦταν ἀντικανονική, ὑπό τήν ἔννοια ὅτι παρέμενε ἄνευ ἐγκρίσεως τοῦ βελγικοῦ ἀσφαλιστικοῦ της φορέως. Κατά τήν ἄποψη τῆς Ἐπιτροπῆς, τό ζήτημα ἀναφέρεται, κατά συνέπεια, στό ἄν ἡ αἴτηση γιά τήν χορήγηση ὑγειονομικῶν παροχῶν εἰς χρῆμα ἤ μία προσφυγή κατά τῆς ἀποφάσεως πού ἀρνεῖται νά ἀναγνωρίσει τό δικαίωμα αὐτό κρίνεται παραδεκτή συμφώνως πρός τίς συνθῆκες πού ἐπικρατοῦν στήν προκειμένη περίπτωση.

Ἐπί τῆς ἑρμηνείας τοῦ ἄρθρου 83 τοῦ κανονισμοῦ 4, ἡ Ἐπιτροπή ἰσχυρίζεται ὅτι πρόκειται γιά ἕναν κανόνα πού σκοπεύει νά διευκολύνει ἀπό διοικητικῆς ἀπόψεως τίς ἐνέργειες τῶν διακινουμένων ἐργαζομένων. Δέν δύναται νά ἔχει ἄλλο ἀποτέλεσμα παρά μόνο τήν κανονικότητα τῶν αἰτήσεων ἤ προσφυγῶν ὑπό τήν ἔννοια ὅτι ἡ ὑποβολή ἤ ἄσκησή τους μέσω φορέως ἄλλου Κράτους μέλους ἐξομοιοῦται πρός ὑποβολή ἤ ἄσκηση ἐνώπιον τοῦ ἁρμοδίου φορέως.

Ἡ Ἐπιτροπή θεωρεῖ ὅτι ἡ ἀπάντηση πού πρέπει νά δοθεῖ στά δύο πρῶτα ἐρωτήματα προϋποθέτει τήν ἑρμηνεία τοῦ ἄρθρου 19, παράγραφοι 2 καί 3, τοῦ κανονισμοῦ 3, διότι ἡ βελγο-ἰταλική διοικητική συμφωνία ἐπί τῆς ὁποίας στηρίζονται τά δύο πρῶτα ἐρωτήματα ὑπάρχει στό παράρτημα 6 τοῦ κανονισμοῦ 4 καί ὑποκαθίσταται κατά συνέπεια μόνον στόν τρόπο ἐφαρμογῆς τοῦ ἄρθρου 19 τοῦ ἀνωτέρω κανονισμοῦ.

Ἡ Ἐπιτροπή ἰσχυρίζεται ὅτι τό ἄρθρο 19, παράγραφος 2, ἐξαρτᾶ τήν διατήρηση τοῦ δικαιώματος ἐπί τῶν παροχῶν εἴτε εἰς εἶδος εἴτε εἰς χρῆμα ἀπό τήν ἔγκριση τοῦ ἁρμοδίου φορέως. Ἀντλώντας ἐπιχείρημα κατ' ἀναλογίαν ἐκ τῆς νομολογίας τοῦ Δικαστηρίου στήν ὑπόθεση Pierik (ὑπόθεση 117/77 τῆς 18ης Μαρτίου 1978, Rec. 1978, σ. 825), ἡ Ἐπιτροπή συμπεραίνει ὅτι ἡ ἐξουσία τοῦ ἁρμοδίου ὀργάνου νά ἀρνηθεῖ τήν ἔγκριση εἶναι περιορισμένη ἀπό αὐτόν τόν ἴδιο τόν σκοπό τῆς κοινοτικῆς ρυθμίσεως, ἡ ὁποία τείνει νά ἐξασφαλίσει στόν ἐργαζόμενο τήν δυνατότητα νά τύχει θεραπείας πού ἀπαιτεῖ ἡ κατάστασή του σέ κάθε Κράτος μέλος.

Ἐξ αὐτοῦ συνάγεται, κατά τήν ἄποψη τῆς Ἐπιτροπῆς, ὅτι κατά τό μέρος πού ὁ ἔλεγχος τῆς καταστάσεως τῆς ἀνικανότητος τοῦ δικαιούχου δύναται νά ἀσκηθεῖ χάρη στίς διατάξεις, οἱ ὁποῖες ἐθεσπίσθησαν εἴτε ἐπί κοινοτικοῦ ἐπιπέδου εἴτε ἐπί διμεροῦς, ἡ ἀναγκαιότητα μιᾶς ἐγκρίσεως δέν δικαιολογεῖται πλέον, ἐπειδή εἶναι ἀντίθετη πρός τήν ἀρχή πού θέτει τό ἄρθρο 51 στοιχεῖο 6 τῆς συνθήκης ΕΟΚ. Ὅμως, μία ἑρμηνεία τοῦ ἄρθρου 19, παράγραφος 2, τοῦ κανονισμοῦ 3, ὑπό τήν ἔννοια ὅτι ἐξαρτᾶ τήν διατήρηση τοῦ δικαιώματος ἐπί τῶν παροχῶν εἰς χρῆμα ἀπό τήν χορήγηση ἐγκρίσεως ἀπό τό ἁρμόδιο ὄργανο, θέτει σέ κίνδυνο τό θεμελιώδη στόχο τῆς συνθήκης ὅσον ἀφορᾶ τό σύστημα κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως, τό ὁποῖο συνίσταται στήν πρόβλεψη τῶν συνθηκῶν οἱ ὁποῖες εἶναι οἱ πλέον εὐνοϊκές καί τήν πραγμάτωση τῆς ἐλευθερίας διακινήσεως καί ἀπασχολήσεως τῶν ἐργαζομένων ἐντός τῆς Κοινότητος.

Ὡς πρός τό τρίτο ἐρώτημα τό ὁποῖον ἀναφέρεται στήν ἑρμηνεία τοῦ ἄρθρου 10, παράγραφος 2, τοῦ κανονισμοῦ 3, ἡ Ἐπιτροπή θεωρεῖ ὅτι δέν ἐφαρμόζεται στήν προκειμένη περίπτωση ἐκ τοῦ λόγου ὅτι τό ἄρθρο αὐτό ἀναφέρεται ἀποκλειστικῶς στίς συντάξεις, προσόδους ἤ ἐπιδόματα θανάτου, ἐνῶ τό πρόβλημα τῆς προκειμένης ὑποθέσεως ἀναφέρεται στό δικαίωμα ἐπί τῶν ὑγειονομικῶν παροχῶν εἰς χρῆμα.

Ἐν πάση περιπτώσει ἡ Ἐπιτροπή θεωρεῖ ὅτι τό ἐν λόγω ἄρθρο σκοπεύει τήν προστασία τῶν ἐνδιαφερομένων κατά τῆς ζημίας ἡ ὁποία δύναται νά προκύψει ἀπό τήν μεταφορά τῆς διαμονῆς τους ἀπό ἕνα Κράτος μέλος σέ ἄλλο. Κατά συνέπεια, ἄν ἡ ἐθνική νομοθεσία ἐξαρτᾶ τήν χορήγηση τοῦ εὐεργετήματος ἀπό τήν προϋπόθεση διαμονῆς, τό γεγονός ὅτι ὁ ἐνδιαφερόμενος διαμένει στήν ἐπικράτεια ἄλλου Κράτους μέλους δέν δύναται νά δικαιολογήσει οὔτε τήν τροποποίηση, οὔτε τήν κατάργηση, οὔτε τήν ἀναστολή ἑνός πλεονεκτήματος.

Ἡ Ἐπιτροπή καταλήγει συνεπῶς ὡς ἑξῆς:

«Ἡ ἀπάντηση στά ἐρωτήματα πού ὑπεβλήθησαν ἀπό τό Cour de Cassation περιορίζεται στήν πραγματικότητα στήν ἑρμηνεία τοῦ ἄρθρου 19, παράγραφοι 2 καί 6, τοῦ κανονισμοῦ 3. Οἱ διατάξεις αὐτές ἐγγυῶνται τήν διατήρηση τοῦ δικαιώματος ἐπί τῶν ὑγειονομικῶν παροχῶν εἰς χρῆμα στούς ἐργαζομένους πού εὑρίσκονται στήν ἐπικράτεια ἑνός Κράτους μέλους διαφορετικοῦ ἀπό τό ἁρμόδιο κράτος, κατά τό μέρος πού οἱ προϋποθέσεις, ἐκτός ἀπό ἐκεῖνες πού ἀναφέρονται στήν παρουσία τοῦ ἐνδιαφερομένου στήν ἐπικράτεια τοῦ τελευταίου αὐτοῦ Κράτους μέλους, πληροῦνται καί ἐκεῖνος ὑποβάλλεται στόν ἔλεγχο πού προβλέπεται στήν περίπτωση αὐτή.

Τό γεγονός ὅτι ὁ ἐνδιαφερόμενος παρέτεινε τήν διαμονή του πέραν τῆς περιόδου γιά τήν ὁποία τοῦ παρεσχέθη ἡ ἔγκριση ἀπό τό ἁρμόδιο ὄργανο δέν δύναται νά θίξει τήν ἐγκυρότητα μιᾶς αἰτήσεως μέ τήν ὁποία ζητεῖται νά διαπιστωθεῖ ἡ ἀνικανότης του πρός ἐργασία ἤ μιᾶς προσφυγῆς ἡ ὁποία τείνει στήν μεταρρύθμιση ἀποφάσεως ἡ ὁποία τόν ἀναγνωρίζει ὡς ἱκανό πρός ἐργασία.»

III — Προφορική διαδικασία

Κατά τήν συνεδρίαση τῆς 3ης Δεκεμβρίου 1981, ἀνέπτυξαν προφορικῶς τίς παρατηρήσεις τους τό Institut national d'assurance maladie-invalidité, ἐκπροσωπούμενο ἀπό τόν A. Houtekier, δικηγόρο παρά τῷ Cour de Cassation καί ἡ Ἐπιτροπή τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κοινοτήτων, ἐκπροσωπουμένη ἀπό τόν J. Amphoux, ἐπικουρούμενο ἀπό τόν G. Vandersanden, δικηγόρο Βρυξελλῶν.

Ὁ γενικός εἰσαγγελεύς ἀνέπτυξε τίς προτάσεις του κατά τήν συνεδρίαση τῆς 28ης Ἰανουαρίου 1982.

Σκεπτικό

1 Μέ διάταξη τῆς 6ης Ἀπριλίου 1981, ἡ ὁποία περιῆλθε στό Δικαστήριο τήν 16η τοῦ ἰδίου μηνός, τό Cour de Cassation τοῦ Βελγίου ὑπέβαλε, κατ' ἐφαρμογή τοῦ ἄρθρου 177 τῆς συνθήκης ΕΟΚ, τρία προδικαστικά ἐρωτήματα ὡς πρός τήν ἑρμηνεία τοῦ κανονισμοῦ 3, τοῦ Συμβουλίου, τῆς 25ης Σεπτεμβρίου 1958, περί κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως τῶν διακινουμένων ἐργαζομένων (JO 1958, σ. 561) καί 4, τῆς 3ης Δεκεμβρίου 1958, περί καθορισμοῦ τοῦ τρόπου ἐφαρμογῆς καί συμπληρώσεως τῶν διατάξεων τοῦ κανονισμοῦ 3/1958 (JO 1958, σ. 597). Τά ἐρωτήματα αὐτά ἀνέκυψαν ἐπί αἰτήσεως, ἀναιρέσεως κατ' ἀποφάσεως τοῦ Cour du travail Βρυξελλῶν, ἡ ὁποία ἐπεκύρωσε τήν ἀπόφαση τοῦ Tribunal du travail Βρυξελλῶν μέ τήν ὁποία ἀπερρίφθη ἡ αἴτηση τῆς Camera περί χορηγήσεως συντάξεως ἀναπηρίας ἀπό τό Institut national d'assurance maladie-invalidité (ἐφεξῆς: INAMI).

2 Τήν 12η Ἰουλίου 1965, ἡ Camera, ἀναιρεσείουσα, ἐκρίθη ἀνίκανη πρός ἐργασία στό Βέλγιο. Τήν 9η Νοεμβρίου 1965, ὁ ἰατρός τοῦ ἀσφαλιστικοῦ της φορέως, τῆς Union nationale des mutualités socialistes, τῆς παρέσχε τήν ἔγκριση νά παραμείνει στήν Ἰταλία ἐπί ἕνα μήνα, ἀπό 15ης Νοεμβρίου μέχρι 14ης Δεκεμβρίου 1965. Μετά τήν λήξη τῆς ἀδείας αὐτῆς, δέν ἐπέστρεψε στό Βέλγιο καί δέν ἐνεφανίσθη, τήν 30ή Δεκεμβρίου 1965, στήν ἰατρική ἐξέταση πού εἶχε ὁρισθεῖ ἀπό τόν ἰατρό τοῦ ἀσφαλιστικοῦ της φορέως. Κατόπιν ἐξετάσεως ἡ ὁποία διενεργήθη τήν 5η Ἰανουαρίου 1966 ἀπό τό Istituto nationale della previdenza sociale (ἰταλικό ἵδρυμα ἀσφαλίσεως κατ' ἀσθενείας — ἐφεξῆς: INPS), ἁρμόδιο δυνάμει τῆς βελγο-ἰταλικῆς διοικητικῆς συμφωνίας τῆς 20ῆς Ὀκτωβρίου 1950, ἐκρίθη ἱκανή νά ἀναλάβει πάλι τήν ἐργασία της καί ἡ καταβολή τῆς ἀποζημιώσεώς της διεκόπη τήν ἴδια ἡμερομηνία. Τήν 31η Ἰανουαρίου 1966, ὑπέβαλε στό INAMI μέσω τοῦ INPS αἴτηση χορηγήσεως συντάξεως ἀναπηρίας, κατ' ἐφαρμογή τῶν κανονισμῶν 3 καί 4. Πάντως, ἡ Camera δέν ἤσκησε προσφυγή κατά τῆς ἀποφάσεως περί διακοπῆς τῆς ἀποζημιώσεώς της καί δέν ὑπεστήριξε ὅτι ἡ ἀνικανότης της πρός ἐργασία παρουσίαζε διαρκή χαρακτήρα. Τήν 26η Νοεμβρίου 1966, ἡ ἀναπηρία της ἀνεγνωρίσθη στήν Ἰταλία. Πάντως, ἡ αἴτησή της χορηγήσεως συντάξεως ἀναπηρίας ἀπερρίφθη τήν 31η Μαΐου 1968 μέ ἀπόφαση τοῦ INAMI, στό ὁποῖο εἶχε διαβιβασθεῖ, μέ τήν αἰτιολογία ὅτι ἡ αἰτοῦσα εἶχε παραμείνει στήν Ἰταλία χωρίς προηγουμένη ἔγκριση τοῦ ἰατροῦ-συμβούλου. Στήν ἀπορριπτική αὐτή ἀπόφαση προσετέθη τήν 12η Μαΐου 1969 καί νέα αἰτιολογία ὅτι ἡ αἰτοῦσα, ὡς ἠσφαλισμένη στό Βέλγιο, δέν εἶχε διεκδικήσει ἤ ἀναλώσει τό διακαίωμά της ἐπί

τῶν παροχῶν εἰς χρῆμα τῆς ἀσφαλίσεως κατ' ἀσθενείας, ὅπως προβλέπει ὁ βελγικός νόμος τῆς 9ης Αὐγούστου 1963.

3 Ἡ ἀπόφαση τοῦ Cour du travail τῶν Βρυξελλῶν, ἐνώπιον τοῦ ὁποίου ἠσκήθη ἔφεση, ἐπεκύρωσε τήν ἀπόφαση τοῦ Tribunal du travail ἡ ὁποία ἀπέρριψε τήν αἴτηση τῆς ἐνδιαφερομένης, μέ τήν αἰτιολογία ὅτι, ἐφ' ὅσον ἀπεκλείσθη τῶν παροχῶν τῆς ἀσφαλίσεως κατ' ἀσθενείας ἀναπηρίας ἀπό τῆς 6ης Ἰανουαρίου 1966, δέν ἐφηρμόζετο πλέον ἐπ' αὐτῆς ἡ βελγο-ἰταλική διοικητική συμφωνία τῆς 20ῆς Ὀκτωβρίου 1950, ἡ ὁποία παρέμεινε ἐν ἰσχύι δυνάμει τοῦ ἄρθρου 6, παράγραφοι 1 καί 2, τοῦ κανονισμοῦ 4, πού ρυθμίζει τόν τρόπο μέ τόν ὁποῖο ἀναγνωρίζεται ἡ ἀνικανότης. Συνεπῶς, κατά τό Cour du travail, ἡ ἐνδιαφερομένη ὑπήγετο ἀποκλειστικῶς στήν βελγική νομοθεσία κατά τόν χρόνο ὑποβολῆς τῆς αἰτήσεώς της στό INPS γιά τή χορήγηση συντάξεως ἀναπηρίας. Ἑπομένως, πάντοτε κατά τό Cour du travail καί δυνάμει τῆς βελγικῆς νομοθεσίας, ἡ αἴτηση συντάξεως ἀναπηρίας δέν εἶχε ὑποβληθεῖ νομοτύπως ἐκ τοῦ λόγου ὅτι ἡ ἐνδιαφερομένη δέν εἶχε δηλώσει τή νεώτερη ἀνικανότητά της στόν βελγικό ἀσφαλιστικό φορέα της καί ἐν πάση περιπτώσει δέν ἠδύνατο νά τύχει ἀποζημιώσεως λόγω ἀνικανότητος κατ' ἐφαρμογή τοῦ ἄρθρου 70, παράγραφος 1, τοῦ ἐν λόγω βελγικοῦ νόμου πού καθιερώνει τήν ἀρχή τῆς ἐδαφικότητος ὅσον ἀφορᾶ τίς ἀσφαλιστικές παροχές κατά τῶν κινδύνων ἀσθενείας.

4 Στήν αἴτηση ἀναιρέσεως, ἡ Camera ἰσχυρίσθη κυρίως ὅτι ἡ αἴτηση χορηγήσεως συντάξεως ἀναπηρίας πού εἶχε ὑποβάλει στό INPS καί στήν ὁποία περιείχετο δήλωση ἀνικανότητος, ἐπεῖχε θέση δηλώσεως πρός τήν ἁρμοδία βελγική ἀρχή δυνάμει τοῦ ἄρθρου 83 τοῦ κανονισμοῦ 4 καί ἐπί πλέον ὅτι ἡ ἀρχή τῆς ἐδαφικότητος κατέστη ἀνεφάρμοστη λόγω τῆς μή συμφωνίας της πρός τίς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 10, παράγραφος 1, τοῦ κανονισμοῦ 3.

5 Πρός ἐπίλυση τοῦ ἀνωτέρω προβλήματος τό Cour de Cassation ὑπέβαλε στό Δικαστήριο τά ἀκόλουθα προδικαστικά ἐρωτήματα:

«1. Στήν περίπτωση ἐργαζομένου, ὁ ὁποῖος σέ ἕνα Κράτος μέλος τῆς Εὐρωπαϊκῆς Κοινότητος ἔτυχε παροχῶν σέ χρῆμα λόγω ἀσφαλίσεως κατ' ἀσθενείας καί ἀναπηρίας καί στόν ὁποῖο ἐδόθη ἡ ἔγκριση νά παραμείνει σέ ἄλλο Κράτος μέλος γιά νά ὑποβληθεῖ σέ θεραπεία, διέμεινε δέ σ' αὐτό τό ἄλλο κράτος μετά τήν λήξη τῆς καθορισμένης προθεσμίας καί μάλιστα ὑπό ἀντικανονικές συνθῆκες ἐξ ἐπόψεως νομοθεσίας τοῦ πρώτου κράτους καί ἐξ ἐπόψεως μιᾶς διοικητικῆς συμφωνίας μεταξύ τῶν δύο κρατῶν, ἡ ὁποία ἐξακο-

λούθησε νά ἰσχύει δυνάμει τῶν κανονισμῶν 3 καί 4 περί κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως τῶν διακινουμένων ἐργαζομένων, πρέπει τό ἄρθρο 83 τοῦ ἀνωτέρω κανονισμοῦ 4 νά ἑρμηνευθεῖ ὑπό τήν ἔννοια ὅτι ἡ διάταξη αὐτή καθορίζει ὄχι μόνο τήν ἡμερομηνία κατά τήν ὁποία θεωρεῖται ὅτι ἔγινε μία δήλωση ἤ προσφυγή πρός τήν ἁρμοδία νά ἐπιληφθεῖ ἀρχή, ὄργανο ἤ φορέα, ἀλλά καί τό νομότυπο τῆς αἰτήσεως, ὅταν αὐτή ἀπευθύνεται σέ ἀρχή, ὄργανο ἤ φορέα Κράτους μέλους διαφορετικοῦ ἀπό τό κράτος τοῦ ὁποίου ἡ ἀρχή τό ὄργανο ἤ ὁ φορέας εἶναι ἁρμόδιοι νά ἐπιληφθοῦν;

2. Σέ περίπτωση καταφατικῆς ἀπαντήσεως στό πρῶτο ἐρώτημα, πρέπει ἡ διάταξη αὐτή νά ἑρμηνευθεῖ ὑπό τήν ἔννοια ὅτι πρέπει νά θεωρηθεῖ ἔγκυρη ἡ αἴτηση πού ὑπεβλήθη ὅπως ἐξετέθη ἀμέσως ἀνωτέρω, ἄν καί ὁ αἰτῶν, σύμφωνα μέ τήν νομοθεσία τοῦ κράτους τῆς ἁρμοδίας ἀρχῆς διέμενε κατά ἀντικανονικό τρόπο στό ἄλλο κράτος;

3. Στήν ἴδια περίπτωση, ἀντίκεινται οἱ διατάξεις τοῦ ἄρθρου 10, παράγραφος 1, τοῦ κανονισμοῦ 3 περί κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως τῶν διακινουμένων ἐργαζομένων στήν ἐφαρμογή ἐκ μέρους τοῦ ἀσφαλιστικοῦ φορέως τοῦ ἀρχικοῦ κράτους τῆς ἀρχῆς τῆς ἐδαφικότητος τῶν παροχῶν πού προβλέπει ἡ ἐθνική νομοθεσία καί στήν συγκεκριμένη περίπτωση ὁ βελγικός νόμος τῆς 9ης Αὐγούστου 1963 στό ἄρθρο 70, παράγραφος 1;»

Ἐπί τοῦ πρώτου καί τοῦ δευτέρου ἐρωτήματος

6 Τό ἄρθρο 83 τοῦ κανονισμοῦ 4 στό ὁποῖο ἀναφέρεται τό πρῶτο ἐρώτημα πού ὑπεβλήθη ἀπό τό Cour de Cassation, ὁρίζει ὅτι: «ἡ ἡμερομηνία κατά τήν ὁποία ὑπεβλήθησαν οἱ αἰτήσεις, δηλώσεις ἤ προσφυγές ἐνώπιον ἀρχῆς, ὀργάνου ἤ φορέως ἑνός ἄλλου Κράτους μέλους, θεωρεῖται ὡς ἡμερομηνία ὑποβολῆς ἐνώπιον τῆς ἁρμοδίας νά ἐπιληφθεῖ ἀρχῆς, ὀργάνου ἤ φορέως».

7 Ἀπό τό ἴδιο τό γράμμα τῆς ἀνωτέρω διατάξεως συνάγεται ὅτι αὐτή ἀφορᾶ τίς αἰτήσεις πού ὑποβάλλονται ἀπό τούς διακινουμένους ἐργαζομένους. Στόχος της εἶναι νά διευκολύνει τίς διοικητικῆς φύσεως ἐνέργειες τῶν ἐνδιαφερομένων, δεδομένου τοῦ πολυπλόκου χαρακτῆρος τῶν διοικητικῶν διαδικασιῶν πού ἰσχύουν στά διάφορα Κράτη μέλη, καί νά ἀποκλεισθεῖ ἡ δυνατότης νά ἀπωλέσουν οἱ ἐνδιαφερόμενοι τά δικαιώματά τους γιά καθαρά τυπικούς λόγους. Ἔτσι,

δυνάμει τῆς ἀνωτέρω διατάξεως τοῦ ἄρθρου 83 τοῦ κανονισμοῦ 4, ἡ ὑποβολή αἰτήσεως πρός ἀρχή, ὄργανο ἤ φορέα Κράτους μέλους διαφορετικοῦ ἀπό τό κράτος πού καλεῖται νά καταβάλει τήν παροχή, ἔχει τά ἴδια ἀποτελέσματα μέ ἐκεῖνα πού θά παρήγοντο, ἄν ἡ αἴτηση εἶχε ὑποβληθεῖ ἀπ' εὐθείας στήν ἁρμοδία ἀρχή τοῦ τελευταίου αὐτοῦ κράτους.

8 Ἀντιθέτως, δέν δύναται νά θεωρηθεῖ ὅτι τό ἀνωτέρω ἄρθρο ἔχει πεδίο ἐφαρμογῆς, τό ὁποῖο ἐκτός τῶν διαδικαστικῶν ζητημάτων, ἀφορᾶ ἐπίσης τούς ἐπί τοῦ θέματος ἰσχύοντες οὐσιαστικούς κανόνες.

9 Συνεπῶς, ἡ ἀπάντηση εἶναι ὅτι τό ἄρθρο 83 τοῦ κανονισμοῦ 4 ἔχει τήν ἔννοια ὅτι ἡ ὑποβολή αἰτήσεως πρός ἀρχή, ὄργανο ἤ φορέα Κράτους μέλους διαφορετικοῦ ἀπό τό κράτος πού καλεῖται νά καταβάλει τήν παροχή παράγει τά ἴδια ἀποτελέσματα μέ ἐκεῖνα πού θά παρήγοντο, ἄν ἡ αἴτηση εἶχε ὑποβληθεῖ ἀπ' εὐθείας στήν ἁρμοδία ἀρχή τοῦ τελευταίου αὐτοῦ κράτους. Ἡ ἑρμηνεία αὐτή εἶναι σύμφωνη ἄλλωστε πρός τό σύστημα τοῦ κανονισμοῦ 4, πού στό σημεῖο αὐτό ἀποσκοπεῖ ἁπλῶς στό νά ἀποφευχθεῖ ἡ ἀπώλεια τῶν δικαιωμάτων τῶν διακινουμένων ἐργαζομένων ἁπλῶς καί μόνο ἐξ αἰτίας διοικητικῶν διατυπώσεων. Κατά συνέπεια, τό ἄρθρο 83 τοῦ κανονισμοῦ 4 δέν ἀφορᾶ τούς ἐπί τοῦ θέματος ἰσχύοντες οὐσιαστικούς κανόνες.

10 Τό γεγονός ὅτι ὁ ἐνδιαφερόμενος διέμενε, κατ' ἀντικανονικό τρόπο, συμφώνως πρός τήν νομοθεσία τοῦ κράτους τῆς ἁρμοδίας ἀρχῆς, στό κράτος, ὅπου ὑπέβαλε τήν αἴτησή του δέν ἐπηρεάζει καθόλου τήν ἀνωτέρω δοθεῖσα ἀπάντηση.

Ἐπί τοῦ τρίτου ἐρωτήματος

11 Μέ τό τρίτο ἐρώτημα, τό ἐθνικό δικαστήριο ἐρωτᾶ ἄν τό ἄρθρο 10, παράγραφος 1, τοῦ κανονισμοῦ 3 ἐμποδίζει νά ἐφαρμοσθεῖ ἀπό τό ὄργανο τοῦ ἁρμοδίου κράτους, ἀπό τό ὁποῖο ζητεῖται ἡ παροχή, ἡ ἀρχή τῆς ἐδαφικότητος πού καθιερώνεται ἀπό τήν ἐθνική νομοθεσία τοῦ κράτους αὐτοῦ, ἤτοι, κατά τό ἀνωτέρω δικαστήριο, ἀπό τό ἄρθρο 70, παράγραφος 1, τοῦ βελγικοῦ νόμου τῆς 9ης Αὐγούστου 1963, τό ὁποῖο ὁρίζει ὅτι:

«Πλήν τῶν ἐξαιρέσεων πού καθορίζει ὁ βασιλεύς οἱ παροχές πού προβλέπονται ἀπό τόν παρόντα νόμο δέν χορηγοῦνται, ὅταν ὁ δικαιοῦχος δέν εὑρίσκεται πράγματι στή βελγική ἐπικράτεια κατά τό χρόνο κατά τόν ὁποῖο ζητεῖ τήν καταβολή τῶν παροχῶν ἤ ὅταν οἱ ὑγειονομικές παροχές παρεσχέθησαν ἐκτός τῆς ἐπικρατείας . . .».

12 Κατά τό ἄρθρο 10, παράγραφος 1, τοῦ κανονισμοῦ 3, «οἱ συντάξεις ἤ πρόσοδοι καί τά ἐπιδόματα λόγω θανάτου πού ἐκτήθησαν δυνάμει τῶν νομοθεσιῶν ἑνός ἤ περισσοτέρων Κρατῶν μελῶν δέν δύνανται νά ὑποστοῦν οὐδεμία μείωση, τροποποίηση ἤ ἀναστολή . . . ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι ὁ δικαιοῦχος διαμένει στό ἔδαφος Κράτους μέλους διαφορετικοῦ ἀπό ἐκεῖνο στό ὁποῖο εὑρίσκεται τό ὄργανο πού ὑποχρεοῦται στήν καταβολή τους».

13 Δυνάμει τοῦ ἄρθρου 26, παράγραφος 1, τοῦ κανονισμοῦ 3, ἡ ὡς ἄνω διάταξη ἐφαρμόζεται κατ' ἀναλογία στίς παροχές ἀναπηρίας.

14 Ὅπως ἐτόνισε ἤδη τό Δικαστήριο στή νομολογία του καί μεταξύ ἄλλων, στήν ἀπόφαση τῆς 7ης Νοεμβρίου 1973 (Smieja 51/73, Rec. σ. 1213), ἡ διάταξη τοῦ ἄρθρου 10 ἀποβλέπει στό νά εὐνοήσει τήν ἐλεύθερη διακίνηση τῶν ἐργαζομένων, προστατεύοντας τούς ἐνδιαφερομένους ἀπό τίς ζημίες πού δύναται νά συνεπάγεται ἡ μεταφορά τῆς κατοικίας τους ἀπό ἕνα Κράτος μέλος σέ ἄλλο. Ἀπό τήν ἀρχή αὐτή συνάγεται ὄχι μόνον ὅτι ὁ ἐνδιαφερόμενος διατηρεῖ τό δικαίωμα νά τύχει τῶν συντάξεων, προσόδων καί ἐπιδομάτων πού ἐκτήθησαν δυνάμει τῆς νομοθεσίας ἑνός ἤ περισσοτέρων Κρατῶν μελῶν, ἔστω καί μετά τήν μεταφορά τῆς κατοικίας του σέ ἄλλο κράτος, ἀλλά ἐπίσης καί ὅτι δέν εἶναι δυνατό νά στερηθεῖ ἑνός τέτοιου δικαιώματος γιά μόνο τό λόγο ὅτι δέν διαμένει στό ἔδαφος τοῦ κράτους στό ὁποῖο εὑρίσκεται τό ὄργανο πού ὑποχρεοῦται στήν καταβολή τῶν παροχῶν.

15 Ἐπί πλέον, ἐνδείκνυται νά προστεθεῖ ὅτι, ὅσον ἀφορᾶ τίς παροχές λόγω ἀσθενείας, τό θέμα αὐτό ἀποτελεῖ ἀντικείμενο τοῦ ἄρθρου 19, παράγραφος 2, τοῦ κανονισμοῦ 3, πού προβλέπει τή διατήρηση τῶν δικαιωμάτων ἐπί τῶν παροχῶν λόγω ἀσθενείας τῶν ἐπί μισθῷ ἤ τῶν πρός αὐτούς ἐξομοιουμένων ἐργαζομένων σέ περίπτωση μεταφορᾶς τῆς κατοικίας τους ἀπό ἕνα Κράτος μέλος σέ ἄλλο, ἀλλά τό ὁποῖο συγχρόνως ἀπαιτεῖ «τήν ἄδεια τοῦ ἁρμοδίου ὀργάνου, τό ὁποῖο λαμβάνει δεόντως ὑπ' ὄψη τούς λόγους τῆς μεταφορᾶς». Πρέπει ἐπίσης νά

ὑπογραμμισθεῖ ὅτι ἡ διάταξη αὐτή ἐφαρμόζεται μόνον ἐπί παροχῶν λόγω ἀσθενείας καί ὄχι ἐπί παροχῶν λόγω ἀναπηρίας.

16 Ἐκ τῶν ἀνωτέρω σκέψεων συνάγεται ὅτι τό ἄρθρο 10, παράγραφος 1, τοῦ κανονισμοῦ 3 ἔχει τήν ἔννοια ὅτι δέν ἐπιτρέπεται στόν ἀσφαλιστικό φορέα τοῦ ἀρχικοῦ κράτους νά ἐφαρμόσει ἐπί τῶν παροχῶν λόγω ἀναπηρίας τήν ἀρχή τῆς ἐδαφικότητος, στήν ὁποία ἀναφέρεται τό ἐθνικό δικαστήριο.

Ἐπί τῶν δικαστικῶν ἐξόδων

17 Τά ἔξοδα στά ὁποῖα ὑπεβλήθη ἡ Ἐπιτροπή τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κοινοτήτων, ἡ ὁποία κατέθεσε παρατηρήσεις ἐνώπιον τοῦ Δικαστηρίου, δέν ἀποδίδονται.

18 Δεδομένου ὅτι ἡ παροῦσα διαδικασία ἔχει ὡς πρός τούς διαδίκους τῆς κυρίας δίκης τό χαρακτήρα παρεμπίπτοντος πού ἀνέκυψε ἐνώπιον τοῦ ἐθνικοῦ δικαστηρίου, σέ αὐτό ἐναπόκειται νά ἀποφανθεῖ ἐπί τῶν δικαστικῶν ἐξόδων.

Διά ταῦτα

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμῆμα)

κρίνοντας ἐπί τῶν ἐρωτημάτων πού τοῦ ὑπέβαλε μέ διάταξη τῆς 6ης Ἀπριλίου 1981 τό Cour de Cassation τοῦ Βελγίου, ἀποφαίνεται:

1) Τό ἄρθρο 83 τοῦ κανονισμοῦ 4 τοῦ Συμβουλίου, τῆς 3ης Δεκεμβρίου 1958, ἔχει τήν ἔννοια ὅτι ἡ ὑποβολή αἰτήσεως πρός ἀρχή, ὄργανο ἤ φορέα Κράτους μέλους διαφορετικοῦ ἀπό τό κράτος πού καλεῖται νά καταβάλει τήν παροχή παράγει τά ἴδια ἀποτελέσματα μέ ἐκεῖνα πού θά παρήγοντο, ἄν ἡ αἴτηση εἶχε ὑποβληθεῖ ἀπ' εὐθείας στήν ἁρμοδία ἀρχή τοῦ τελευταίου αὐτοῦ κράτους.

2) Τό γεγονός ὅτι ἡ ἐνδιαφερομένη διέμενε συμφώνως πρός τήν νομοθεσία τοῦ ἁρμοδίου κράτους, κατά ἀντικανονικό τρόπο στό κράτος ὅπου ὑπέβαλε

τήν αἴτησή της δέν μεταβάλλει καθόλου τό ὅτι ἡ ὑποβολή τῆς ἀνωτέρω αἰτήσεως παράγει τά ἴδια ἀποτελέσματα μέ ἐκεῖνα πού θά παρήγοντο ἄν ἡ αἴτηση εἶχε ὑποβληθεῖ ἀπ' εὐθείας στήν ἁρμοδία ἀρχή τοῦ ἀρχικοῦ κράτους.

3) Τό ἄρθρο 10, παράγραφος 1, τοῦ κανονισμοῦ 3 τοῦ Συμβουλίου, τῆς 25ης Σεπτεμβρίου 1958, ἔχει τήν ἔννοια ὅτι δέν ἐπιτρέπεται στόν ἀσφαλιστικό φορέα τοῦ ἀρχικοῦ κράτους νά ἐφαρμόσει ἐπί τῶν παροχῶν λόγω ἀναπηρίας τήν ἀρχή τῆς ἐδαφικότητος, στήν ὁποία ἀναφέρεται τό ἐθνικό δικαστήριο.

Due Χλωρός Grévisse

Ἐδημοσιεύθη σέ δημοσία συνεδρίαση στό Λουξεμβούργο στίς 10 Ἰουνίου 1982.

Κατ' ἐντολή τοῦ γραμματέως

H. A. Rühl

Κύριος ὑπάλληλος διοικήσεως

Ὁ πρόεδρος τοῦ δευτέρου τμήματος

O. Due

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΩΣ PIETER VERLOREN VAN THEMAAT ΠΟΥ ΑΝΕΠΤΥΧΘΗΣΑΝ ΣΤΙΣ 28 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1982 [1]

Κύριε πρόεδρε,
Κύριοι δικαστές,

1. Εἰσαγωγή

Τήν 12η Ἰουλίου 1965, ἡ Camera ἐκρίθη ἀνίκανη πρός ἐργασία. Τήν 9η Νοεμβρίου τοῦ ἰδίου ἔτους, ὁ ἰατρός τοῦ ἀσφαλιστικοῦ της φορέως, τῆς Union nationale des mutualités socialistes (UNMS), τῆς ἐπέτρεψε νά παραμείνει στήν Ἰταλία ἀπό 15 Νοεμβρίου μέχρι 14 Δεκεμβρίου. Δέν ἐπανῆλθε ἀπό τήν χώρα αὐτή μετά τό πέρας τῆς ἀδείας. Ἀφοῦ δέν ἀνταπεκρίθη σέ πρόσκληση νά ὑποβληθεῖ σέ ἰατρική ἐξέταση στό Βέλγιο, ἐξετάσθη ἀπό τό ἰταλικό ἵδρυμα ἀσφαλίσεως κατ' ἀσθενείας, ἁρμόδιο στό πλαίσιο διμε-

1 — Μετάφραση ἀπό τά ὁλλανδικά.